

M. POIARES MADURO

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. április 6.¹

1. A jelen ügyek a holland államnak a KPN NV (a továbbiakban: KPN) illetve a TPG NV (a továbbiakban: TPG) társaságban meglévő különleges részvényeivel („golden shares”) kapcsolatosak. A Bizottság álláspontja szerint Hollandia azzal, hogy megtartotta különleges részvényeit e vállalkozásokban, nem teljesítette az EK 43. és az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit. Ezek az ügyek szükségessé teszik, hogy a Bíróság pontosítsa, milyen korlátokat állít a közösségi jog a tagállamokkal szemben, amikor azok piaci szereplőként lépnek fel.

I – A tényállás és a pert megelőző eljárás

2. 1989-ben a postai, távközlési és a telefon-szolgáltatással megbízott holland állami vállalatot részvénytársasággá alakították át, Koninklijke PTT Nederland NV (a továbbiakban: PTT) néven. A PTT tőzsdei bevezetése 1994-ben történt. A holland állam

értékesítette az alaptőke 30%-át megtestesítő első részvénytársaságot.

3. A tőzsdei bevezetéssel egyidejűleg módosították a társaság alapszabályát, a különleges részvények holland állam javára történő bevezetésével. A különleges részvényekhez számos társasági döntést illetően előzetes jóváhagyási jog fűződik. A holland állam e jogok gyakorlására vonatkozóan megállapodást kötött a PTT-vel (az ún. „Afspraak op Hoofdlijnen”, a továbbiakban: megállapodás). E megállapodás szerint a holland állam e jogait nem használhatja arra, hogy az érintett társaságokat megvédje a nem kívánt irányításváltással szemben. 1995-ben a holland állam értékesítette az alaptőke mintegy 20%-át megtestesítő második részvénytársaságot.

4. 1998-ban a PTT két önálló társaságra vált szét: a KPN-re (távközlési szolgáltatások), illetve a TPG-re (logisztikai és terjesztési szolgáltatások). A holland állam birtokában lévő különleges részvényekhez kapcsolódó jogok lényegében változatlanok maradtak.

1 – Eredeti nyelv: portugál.

5. A Hollandia által a KPN-ben birtokolt különleges részvények (a C-282/04. sz. ügy) a következő kérdésekre vonatkozó döntések tekintetében biztosítanak előzetes jóváhagyási jogot:
- a társaság részvénykibocsátása és a törzsrészvények birtokosait megillető elsőbbségi jogok korlátozása vagy kizárása;
  - az A típusú elsőbbségi részvények birtokosaihoz intézendő pótbefizetési felhívás;
  - a törzsrészvényekben jegyzett alaptőke több mint 1%-át megtestesítő törzsrészvények társaság általi megszerzése vagy átruházása;
  - a távközlési törvény 11. cikke szerinti jogi személyekre vonatkozó szavazati jogok gyakorlása a megszűnésre, az egyesülésre vagy szétválásra, illetve a saját részvények e jogi személyek általi megszerzésére vonatkozóan, valamint e jogi személyek alapszabályának a felsorolt területeket érintő módosítása;
  - a konszolidált mérleg szerint a társaság saját tőkéjének 30% alá csökkenésével járó beruházásokra vonatkozó igazgatótanácsi határozat;
  - az igazgatótanácsnak a társaság részvényei utáni és/vagy a tartalék terhére történő osztalékfizetésre vonatkozó javaslata;
  - a társaságot érintő bármilyen egyesülés vagy szétválás;
  - a társaság megszűnése;
  - a társaság alapszabályának bármilyen, a társaság céljának megváltoztatására irányuló módosítása, ha a módosítás koncessziók vagy engedélyek végrehajtására, a különleges részvény vagy a B elsőbbségi részvények megszüntetésére, a felügyelőbizottsági tagok számának a kommunikáció- és közmunkaügyi miniszter általi meghatározására, a különleges részvényhez fűződő jogok módosítására vonatkozik;
  - az aranyrészvények visszavásárlása.

6. A Hollandia által a TPG-ben birtokolt különleges részvényekhez (a C-283/04. sz. ügy) azonos vagy hasonló jogok fűződnek, mint a KPN-ben birtokolt különleges részvényekhez, vagyis jóváhagyási jog a következő kérdésekre vonatkozó döntések tekintetében:

megszerzésére vonatkozóan, valamint e jogi személyek alapszabályának a felsorolt területeket érintő módosítása;

- a társaság részvénykibocsátása és a törzsrészvények birtokosait megillető elsőbbségi jogok korlátozása vagy kizárása;
- az A típusú elsőbbségi részvények birtokosaihoz intézendő pótbefizetési felhívás;
- a törzsrészvényekben jegyzett alaptőke több mint 1%-át megtestesítő törzsrészvények társaság általi megszerzése vagy átruházása;
- a távközlési törvény 11. cikke szerinti jogi személyekre vonatkozó szavazati jogok gyakorlása a megszűnésre, az egyesülésre vagy szétválásra, illetve a saját részvények e jogi személyek általi megszerzésére vonatkozóan, valamint e jogi személyek alapszabályának a felsorolt területeket érintő módosítása;
- a konszolidált mérleg szerint a társaság saját tőkéjének 15 % alá csökkenésével járó beruházásokra vonatkozó igazgatótanácsi határozat;
- az igazgatótanácsnak a társaság részvényei utáni és/vagy a tartalék terhére történő osztalékfizetésre vonatkozó javaslata;
- a társaságot érintő bármilyen egyesülés vagy szétválás;
- a társaság megszűnése;
- a társaság alapszabályának bármilyen, a társaság céljának megváltoztatására irányuló módosítása, ha a módosítás koncessziók vagy engedélyek végrehajtására, a különleges részvény vagy a B elsőbbségi részvények megszüntetésére,

a felügyelőbizottsági tagok számának a kommunikáció- és közmunkaügyi miniszter általi meghatározására, a különleges részvényhez fűződő jogok módosítása vonatkozik;

államnak a KPN-ben a különleges részvényei, illetve a kormány által jelölt felügyelőbizottsági tagok révén való jelenléte nem korlátozza sem a tőke szabad mozgását, sem a letelepedés szabadságát.

– az aranyrészvények visszavásárlása.

7. 2000. július 28-án a Bizottság két felszólító levelet küldött a Holland Királyságnak, az egyiket a KPN, a másikat a TPG vonatkozásában. Ezt követően mindkét társasággal szemben megindult az eljárás.

10. A Bizottság – mivel nem találta megfelelőnek a holland kormány válaszát – 2003. február 6-án indokolással ellátott véleményt intézett a Holland Királysághoz, amely szerint Hollandia azzal, hogy megtartotta a KPN társaságban birtokolt különleges részvényeit és azon jogát, hogy tagokat jelöljön a KPN felügyelőbizottságába, nem teljesítette az EK 43. és az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit. Hollandia 2003. április 28-i válaszelevelében továbbra sem osztotta a Bizottság álláspontját.

8. 2000. július 28-i, a KPN-re vonatkozó levelében a Bizottság közölte a holland kormánnyal, hogy álláspontja szerint a KPN alapszabályában található, a Hollandia által birtokolt különleges részvényekhez fűződő jogokkal, valamint a holland államnak a KPN felügyelőbizottságában meglévő képviselővel kapcsolatos rendelkezések ellentétesek a Szerződésnek a tőke szabad mozgására és a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseivel.

11. A Bizottság 2004. június 30-án a Bíróság elé vitte az ügyet. A felügyelőbizottsági tagok jelölésével kapcsolatos kifogását azonban nem tartotta fenn, tekintve, hogy e jogosultságot addigra törölték az alapszabályból.

9. A holland kormány 2000. november 8-i válaszelevelében kifejtette, hogy a holland

12. 2000. július 28-i, a TPG-re vonatkozó levelében a Bizottság közölte a holland kormánnyal, hogy álláspontja szerint a TPG alapszabályában található, a Hollandia által birtokolt különleges részvényekhez fűződő jogokkal, valamint a holland államnak a TPG

felügyelőbizottságában meglévő képviselőivel kapcsolatos rendelkezések ellentétesek a Szerződésnek a tőke szabad mozgására és a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseivel.

13. A holland kormány 2000. november 8-i válaszelevelében kifejtette, hogy a holland államnak a különleges részvényei, illetve a kormány által jelölt felügyelőbizottsági tagok révén a TPG-ben megvalósuló jelenléte nem korlátozza sem a tőke szabad mozgását, sem a letelepedés szabadságát. A holland kormány hozzátette, hogy még ha fennállna is a szabad tőkemozgásnak vagy a letelepedés szabadságához fűződő jognak a korlátozása, ezt a korlátozást igazolná az egyetemes postai szolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítására irányuló célkitűzés.

14. A Bizottság – mivel nem találta megfelelőnek ezt a választ – 2003. február 6-án indokolással ellátott véleményt intézett a Holland Királysághoz. Hollandia, amelyet még mindig nem győzött meg a Bizottság álláspontja, 2003. április 28-i levelében válaszolt.

15. A Bizottság 2004. július 1-jén a Bíróság elé vitte az ügyet. A KPN-ügyhöz hasonlóan a Bizottság a felügyelőbizottsági tagok jelölésével kapcsolatos kifogását nem tartotta fenn, tekintve, hogy e jogosultságot addigra törölték az alapszabályból.

16. A 2005. november 23-i végzéssel a két ügy az eljárási szabályzat 43. cikke alapján a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélelhozatal végett egyesítésre került.

II – Értékelés

17. A Bizottság álláspontja szerint Hollandia mind az EK 43. cikket, mind az EK 56. cikket megsértette. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatához igazodva elsőként az EK 56. cikkekre vonatkozó érvelést fogom vizsgálni.²

18. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a holland állam által a KPN és a TPG társaságban birtokolt különleges részvényekhez fűződő jogok megnehezíthetik az adott társaság részvényeinek megszerzését, és más tagállamok befektetőit könnyen visszatartják attól, hogy ilyen befektetéseket eszközöljenek. E jogok gyakorlása korlátozhatja

2 – A C-367/98. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2002. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-4731. o.); a C-483/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-4781. o.); a C-503/99. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2002. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-4809. o.); a C-463/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. május 13-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4581. o.); a C-98/01. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2003. május 13-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4641. o.).

e társaságok ügyvezetésében és ellenőrzésében való tényleges részvételt. Ezáltal Hollandiának a KPN-ben és a TPG-ben meglévő részesedése akadályozhatja, vagy kevésbé vonzóvá teheti a más tagállamokból érkező közvetlen befektetéseket. A különleges részvénnyek ezért az EK 56. cikke szerinti, a szabad tőkemozgásra vonatkozó korlátozást jelentenek.

19. Védekezésképpen Hollandia mindenekelőtt azzal érvel, hogy az EK 56. cikk nem alkalmazható, mivel a KPN és a TPG részvényeseként az állam piaci szereplőként, nem pedig közhatalomként cselekszik. Legelőször ezt az érvet vizsgálom meg.

A – Alkalmazandó-e az EK 56. cikk az államra, amikor piaci szereplőként cselekszik?

20. A holland kormány álláspontja szerint a KPN-ben és a TPG-ben birtokolt különleges részvénnyek nem tartoznak az EK 56. cikk hatálya alá, mivel a holland állam nem mint közhatalom, hanem mint magánrészvényes birtokolja e részvénnyeket. A holland társasági jogban gyakoriak a különleges részvénnyek vagy „elsőbbbségi részvénnyek”. A holland államnak a KPN-ben és a TPG-ben birtokolt különleges részvénnyeihez fűződő jogok nem

különböznek a magánrészvényesek számára általában biztosított jogoktól. Az állam ugyanolyan módon élt a társasági jog által számára biztosított lehetőségekkel, ahogyan azokkal bárki más élt volna.

21. Nem osztom ezt a véleményt.

22. A Szerződésnek a személyek szabad mozgására, a tőke szabad mozgására és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései attól függetlenül rónak kötelezettségeket a tagállamok nemzeti hatóságaira, hogy azok közhatalomként vagy magánjogi szereplőként cselekszenek-e.³ A tagállamok a szabad mozgással kapcsolatos jogszabályok hatálya alatt állnak, amelyeknek egyértelműen nem közhatalomként való funkcionális minőségük folytán címzettjei, hanem szervi minőségük folytán, mint a Szerződés aláírói.⁴ A tagállamok – ha piaci

3 – Ezt a kérdéskört nem szabad összekeverni azzal, hogy magánintézményekre kiterjednek-e a szabad mozgásra vonatkozó szabályok. Ha valamely magánintézmény közfeladatot lát el, arra lehet következtetni, hogy ezen intézményen keresztül az állam cselekszik, ezért a szabad mozgásra vonatkozó szabályok *ratio personae* alkalmazandók [rá]. Lásd például a 266/87. és 267/87. sz., Association of Pharmaceutical Importers és társai egyesített ügyekben 1989. május 18-án hozott ítéletet (EBHT 1989., I-295. o.); a C-16/94. sz. Dubois-ügyben 1995. augusztus 11-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2421. o.) 20. pontját; a C-157/02. sz., Rieser Internationale Transporte ügyben 2004. február 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-1477. o.) 24. pontját; valamint Kokott főtanácsnok C-470/03. sz., AGM-COS.MET ügyre (a Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő ügy) vonatkozó 2005. november 17-i indítványának 87. pontját.

4 – Lásd még megfelelően a 152/84. sz. Marshall-ügyben 1986. február 26-án hozott ítélet (EBHT 1986., 723. o.) 49. pontját, és a C-188/89. sz. Foster-ügyben 1990. július 12-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-3313. o.) 17. pontját.

szereplőként cselekszenek – alávethetők olyan korlátozásoknak, amelyek más piaci szereplőkre nem vonatkoznak, amennyiben ezek a szabályok magánszemélyek számára nem keletkeztek kötelezettségeket.⁵

23. Annak megállapításához továbbá, hogy korlátozza-e a tőke szabad mozgását, ha az állam különleges jogosultságokat élvez valamely vállalkozás tekintetében, lényegtelen, hogy milyen módon jutott e jogosultságokhoz, és azok milyen jogi formát öltenek. Az a körülmény, hogy az állam nemzeti társasági joga keretei között cselekszik, nem jelenti azt, hogy az őt megillető különleges jogosultságok nem jelenthetnek korlátozást az EK 56. cikk értelmében.⁶

24. Ezenkívül még ha a holland hatóságok mentesek volnának is az EK 56. cikk hatálya alól, amikor – mint bármely más részvényes – az általános társasági jog keretei között cselekszenek, fel kellene tenni a kérdést, hogy az olyan szabályozás, amely alapján bizonyos részvényesek a piaci folyamattól való megóvásuk érdekében különleges jogokat kaphatnak, nem jelentheti-e önmagában is a tőke szabad mozgásának korlátozását. Az ilyen típusú szabályozás

által korlátozhatja a nemzeti piacon a tőkéhez való hozzáférést, hogy védi egyes piaci szereplők helyzetét, akik ott erős pozíciót szereztek meg. Ráadásul ezek a szereplők valószínűleg belföldi részvényesek. Az ilyen típusú szabályozás ezért a más tagállamban letelepedett befektetők számára akadályozhatja a nemzeti piacra jutást.⁷

25. Következésképpen elutasítandó az az érvelés, amely szerint mivel a társasági jog szabályai szerint az elsőbbségi részvények nem szokatlanok, a holland államnak a KPN-ben és a TPG-ben fennálló különleges jogosultságai nem tartoznak az EK 56. cikk hatálya alá.

B – Az EK 56. cikknek a vitatott különleges jogokra való alkalmazása

26. Ezekben az ügyekben lényegében az a feladat hárul a Bíróságra, hogy definiálja

5 – Lásd a 222/82. sz. Apple & Pear Development Council ügyben 1983. december 13-án hozott ítélet (EBHT 1983. 4083. o.) 17. pontját. A közbeszerzésre vonatkozó szabályok újabb példát jelentenek azokra a korlátokra, amelyeket a tagállamokkal szemben kell alkalmazni, ha azok piaci szereplőként cselekszenek, és amelyek más piaci szereplőkkel szemben nem alkalmazandók.

6 – E tekintetben lásd Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyre, illetve a fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó egyesített indítványának 48. pontját.

7 – E tekintetben lásd a C-446/03. sz. Marks & Spencer ügyre vonatkozó indítványom (2005. december 13-án hozott ítélet, EBHT 2003., I-10837. o.) 37–40. pontját, a C-94/04. sz. Cipolla-ügyre és a C-202/04. sz. Macrino-ügyre (egyesített, a Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő ügyek) vonatkozó indítványom 55. és 56. pontját, valamint a C-158/04. és C-159/04. sz. Trofo Super-Markets egyesített ügyekre (a Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő ügyek) vonatkozó indítványom 54. és 55. pontját.

azokat a határokat, amelyeket a közösségi jog állít a tagállamokkal szemben, amikor azok piaci szereplőként lépnek fel a piacon. Ez a fajta fellépés, amely ellentétes az állami cselekvés olyan hagyományos formáival, mint a jogszabályalkotás vagy az állami tulajdon, arra irányuló kísérlet, hogy a privatizált gazdasági ágazatban az állam megőrizzen valamennyi közhatalmi befo-lyást.

ítélkezési gyakorlatával, ahol a tekintetben merülnek fel kérdések, hogy az államra milyen korlátok vonatkoznak akkor, amikor piaci szereplőként cselekszik. Ha az állam elhatározza valamely adott piaci ágazat meg-nyitását, cselekvésének összeegyeztethetőnek kell lennie e döntéssel. Az összeegyeztethetőségre vonatkozó követelmény abból fakad, hogy biztosítani kell, hogy az állami cselekvés összhangban álljon vagy a piaci, vagy a politikai folyamattal.¹⁰

27. Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok az EK 295. cikkből azt vezette le, hogy mivel az állam az állami tulajdon révén elméletileg teljes ellenőrzése alatt tarthat társaságokat, a privatizált társaságok esetében bizonyos különleges jogok révén szükségképpen korlátozottabb befolyással bír.⁸ A Bíróság nem követte ezt az érvelést. Kimondta, hogy a tagállamok „nem hivatkozhatnak az EK 295. cikkben említett tulajdoni rendjükre a Szerződés által biztosított szabadságok olyan korlátozásainak igazolása érdekében, amelyek privatizált vállalatokban fennálló részvényesi minőségükből fakadó előjogaikból erednek”.⁹

29. A korábban állami tulajdonban lévő társaságok privatizációja esetében ez a követelmény különösen lényeges. A Szerződés megengedi a tagállamoknak, hogy egyes társaságokat állami tulajdonban tartsanak. Azt viszont nem engedi meg számukra, hogy szelektív alapon korlátozzák a piaci szereplők bizonyos gazdasági ágazatokhoz való hozzáférést, amint ezek az ágazatok magánkézbe kerültek. Ha az állam jogosult lenne a privatizált társaságok feletti piaci ellenőrzés különleges formáinak megtartására, könnyen megghiúsíthatná a szabad mozgásra vonatkozó szabályok alkalmazását azáltal, hogy szelektív alapon, a megkülönböztetés lehetőségét rejtve biztosít hozzáférést a nemzeti piac alapvető fontosságú területeihez.

28. Úgy vélem, a Bíróság álláspontja összhangban van azon más területekre vonatkozó

30. Amikor az állam egy társaságot privati-zál, a tőke szabad mozgása megkívánja e

8 – A C-367/98., Bizottság kontra Portugália, C-483/99. sz., Bizottság kontra Franciaország és a C-503/99. sz., Bizottság kontra Belgium egyesített ügyekre vonatkozó indítvány, különösen az indítvány 66. pontja. Lásd még Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a fent hivatkozott, Bizottság kontra Spanyolország ügyre és a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó egyesített indítványának az 54–57. pontját.

9 – A Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 67. pontja.

10 – E tekintetben lásd a C-205/03. P. sz. Fenin-ügyre (a Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő ügy) vonatkozó indítványom 26. pontját, valamint a fent hivatkozott, Cipolla és Macrino ügyre vonatkozó indítványom 31. és 32. pontját.

társaság gazdasági önállóságának megvédését, hacsak nincs szükség a közösségi jog által elismert fontos közérdek védelmére. Így a privatizált társaságok fölötti bármilyen állami befolyásnak, mivel az a szokásos piaci folyamaton kívül történik, az e társasághoz kötődő általános gazdasági érdekű tevékenységek kifejtéséhez kell kapcsolódnia.

31. A Bíróságnak a Bizottság kontra Belgium ügyben 2002. június 4-én hozott ítéletét is ebben az értelemben kell olvasni. A Bíróság elismerte, hogy „bizonyos aggodalmak igazolhatják, hogy az eredetileg állami tulajdonú, majd privatizált vállalkozásokban az állam megtart valamilyen fokú befolyást, ha ezek a vállalkozások közérdekű vagy stratégiai szolgáltatásokkal kapcsolatos területeken működnek”.¹¹ Egyértelmű azonban, hogy az ilyen befolyás szigorúan csak arra korlátozódhat, hogy biztosítsa az alapvető fontosságú közérdek[ből eredő] kötelezettségek teljesítését.¹² Ennek megfelelően a Bíróság hangsúlyozta „az érintett vállalkozás döntési szabadsága tiszteletben tartásának elvét”.¹³ Ezért az államnak konkrétan meg kell határoznia a védelemben részesítendő közérdeket. Továbbá az állam számára különleges jogokat biztosító szabályoknak objektív és pontos szempontokon kell alapulniuk, amelyek nem haladják meg az e közérdek

biztosításához szükséges mértéket, és garantálniuk kell a hatékony bírósági felülvizsgálat lehetőségét.¹⁴

32. A korábbi ítélkezési gyakorlat alapján úgy tűnik, aligha lehet kétséges, hogy a KPN-ben és a TPG-ben birtokolt különleges részvények a szabad tőkemozgás korlátozását jelentik. Előzetes jóváhagyási joggal ruházzák fel az államot egy sor fontos döntés tekintetében, amelyekbe beletartoznak a részvényesek közgyűlésének a társaság egyesülésére, szétválására vagy megszűnésére vonatkozó döntései, valamint az alapszabály különböző módosításai. Ez az előzetes jóváhagyási rendszer „önmagában kihathat részvényt megszerző személy helyzetére”¹⁵, és ezért alkalmas arra, hogy „más tagállami befektetőket elriasszon attól, hogy e vállalkozások tőkéjébe fektessenek be”.¹⁶ Az államot a KPN és a TPG vonatkozásában megillető különleges jogosultságok tehát a szabad tőkemozgás korlátozását jelentik.¹⁷

33. Ezért minden egyes esetben külön vizsgálandó, hogy a korlátozást igazolja-e jog-

11 – A Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 43. pontja.

12 – E tekintetben lásd a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 47. pontját, valamint a Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 82. pontját.

13 – A Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 49. pontja.

14 – A Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 51. és 52. pontja.

15 – A Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 47. pontja, valamint a Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 61. pontja.

16 – A Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 41. pontja.

17 – E tekintetben lásd a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 37. pontját, valamint a C-174/04. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2005. június 2-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-4933. o.) 28. pontját.

szerű cél, és amennyiben igen, tiszteletben tartják-e az arányosság elvét.¹⁸

34. A holland kormány a KPN esetében nem hivatkozik semmilyen, lehetséges közérdeken alapuló kényszerítő okra. Hollandia tehát a KPN-ben birtokolt különleges részvényei tekintetében nem teljesítette az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit.¹⁹

35. A TPG esetében azonban a holland kormány arra hivatkozik, hogy biztosítani kell az egyetemes postai szolgáltatás megfelelő nyújtásának fenntartását. Hollandia kifejti, hogy a TPG-ben birtokolt különleges részvényei lehetővé teszik számára a társaság fizetőképességének és fennmaradásának megvédését. Azzal érvel, hogy mivel jelenleg a TPV az egyetlen olyan vállalkozás, amely képes a nemzeti jog által megkövetelt terjedelmű és minőségű egyetemes postai szolgáltatást nyújtani, e szolgáltatásnyújtás garantálása érdekében biztosítani kell a TPG fizetőképességét és fennmaradását.

36. Nem vitatott, hogy az egyetemes postai szolgáltatás megfelelő nyújtásának garantá-

lása közérdeken alapuló kényszerítő okot jelenthet.²⁰ Ezért meg kell állapítani, hogy szükségesek-e a holland államot megillető különleges jogosultságok az egyetemes postai szolgáltatás nyújtásának biztosításához, és hogy ez a cél a szabad tőkemozgást kevésbé korlátozó eszközökkel is megvalósítható lenne-e.²¹

37. E tekintetben egyetértek a Bizottsággal abban, hogy semmi nem indokolja azt a feltételezést, miszerint a szóban forgó különleges jogosultságok hiányában a TPG ügyvezető szervei nem tudják megfelelően megvédeni a társaság fizetőképességét és fennmaradását. Nem nyert bizonyítást, hogy annak valószínűsége, hogy az elszett befektetések a megfelelő egyetemes postai szolgáltatásnyújtás fenntartását veszélyeztető pénzügyi nehézségeket okozhatnának a TPG-nek, olyan mértékű, amely igazolná a jelen eljárás tárgyát képező kiterjedt és általános előzetes jóváhagyási rendszert.

38. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a holland állam által a TPG-ben birtokolt különleges jogok nem korlátozódnak a TPG mint az egyetemes postai szolgáltatásnyújtó tevékenységeire.²² A Bizottság mindenképpen helyesen mutatott

18 – Ebben az értelemben lásd a C-163/94., C-165/94. és C-250/94. sz., Sanz de Lera és társai egyesített ügyekben 1995. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4821. o.) 23. pontját, a Bizottság kontra Portugália ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 50. pontját, a Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 35. pontját, valamint a C-213/04. sz. Burtscher-ügyben 2005. december 1-jén hozott, fent hivatkozott ítélet (EBHT 2005., I-10309. o.) 44. pontját.

19 – Lásd hasonlóképpen a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 49. és 50. pontját.

20 – Lásd hasonlóképpen a C-388/00. és C-429/00. sz. Radiosistemi-ügyekben (egyesített ügyek) 2002. június 20-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-5845. o.) 43. pontját. E tekintetben lásd még a C-320/91. sz. Corbeau-ügyben 1993. május 19-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-2533. o.) 15. pontját, ahol a Bíróság kimondta, hogy az egyetemes postai szolgáltatások általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősülnek.

21 – Lásd például a Sanz de Lera és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 23. pontját, valamint a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 48. pontját.

22 – Lásd ellenben a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 50. pontját.

rá arra, hogy az egyetemes postai szolgáltatás megfelelő működését alkalmasabb és kevésbé korlátozó, az e területen meglévő közösségi szabályozás keretébe illeszkedő eszközökkel is biztosítani lehet.²³

39. Ezenkívül az előzetes jóváhagyási rendszer nem világos és objektív, bírói felülvizsgálat tárgyát képező szempontokon alapul. A magánjog általános szabályai, valamint a TPG és az állam által kötött megállapodás mindössze azt követeli meg, hogy az állam ésszerű módon gyakorolja a jogait. A TPG alapszabálya ráadásul a különleges részvények birtokosát nem kötelezi arra, hogy jogai gyakorlását szabályszerű indokolással támassza alá. Ebben az értelemben a különleges jogok itt vizsgált rendszere különbözik attól, amelyet a Bíróság a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletében²⁴ jóváhagyott.

40. Következésképpen azt kell megállapítani, hogy a TPG-ben birtokolt különleges részvényekhez fűződő különleges jogosultságok rendszere meghaladja az egyetemes postai szolgáltatás megfelelő nyújtásának biztosításához szükséges mértéket. Ezért Hollandia – azzal, hogy megtartotta a TPG-ben birto-

kolt különleges részvényeit – nem teljesítette az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit.

C – Az EK 43. cikkre vonatkozó bizottsági kifogás

41. A Bizottság előadja, hogy a KPN-ben és a TPG-ben birtokolt különleges jogok az EK 43. cikkel is ellentétesek. A felek között azonban egyetértés van a tekintetben, hogy az EK 43. cikk alapján végzett értékelés ugyanahhoz az eredményhez vezetne, mint az EK 56. cikk alapján végzett értékelés. A különleges részvényekre vonatkozó korábbi ítélkezési gyakorlatban ugyanis a Bíróság álláspontja az volt, hogy nincs szükség az EK 43. cikk alapján történő külön vizsgálatra.²⁵ A Bíróság kimondta, hogy amennyiben a kérdéses különleges jogosultságok a letelepedés szabadságának korlátozását vonják maguk után, az ilyen korlátozások „a [...] szabad tőkemozgás akadályainak közvetlen következményei, amelyekről elválaszthatatlannak”.²⁶ Azt javaslom, hogy a Bíróság a jelen ügyben szintén ezt a megközelítést alkalmazza.

23 – A 2002. június 10-i 2002/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 176., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 316. o.) módosított, a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére és a szolgáltatás minőségének javítására vonatkozó közös szabályokról szóló, 1997. december 15-i 97/67/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 15., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 71. o.).

24 – Hivatkozás fent. Lásd különösen az ítélet 51. és 52. pontját.

25 – Lásd például a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 59. pontját, valamint a C-58/99. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2000. május 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3811. o.) 20. pontját.

26 – A Bizottság kontra Portugália ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 56. pontja, a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 56. pontja, a Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 86. pontja, valamint a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 52. pontja.

III – Véggövetkeztetések

42. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság:

- a C-282/04. sz. ügyben állapítsa meg, hogy a Holland Királyság – azzal, hogy a Koninklijke KPN NV társaság alapszabályában fenntartott bizonyos rendelkezéseket, amelyek szerint e társaság alaptőkéje olyan, a holland állam birtokában lévő különleges részvényt foglal magában, amely a társaság arra jogosult szervei bizonyos döntéseinek jóváhagyására vonatkozóan különleges jogokat biztosít a holland államnak – nem teljesítette az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit;

- a C-283/04. sz. ügyben pedig állapítsa meg, hogy a Holland Királyság – azzal, hogy a TPG NV társaság alapszabályában fenntartott bizonyos rendelkezéseket, amelyek szerint e társaság alaptőkéje olyan, a holland állam birtokában lévő különleges részvényt foglal magában, amely a társaság arra jogosult szervei bizonyos döntéseinek jóváhagyására vonatkozóan különleges jogokat biztosít a holland államnak – nem teljesítette az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit.